

Delegationen för migrationsstudier

Nyhetsbrev från Delmi

Juni 2017

HEJ!

Migrationsfrågan tar fortsatt stor plats på den politiska och mediala dagordningen. Fakta och kunskap måste hela tiden lyftas i diskussionen om invandring och integration. Det är viktigt både i rapporteringen kring migration och som underlag när nya lagar stiftas och nya regler tillämpas. Delmi har en unik roll och ett viktigt samhällsuppdrag – detta är mycket tydligt idag.

Några aktuella frågor är nyanländas inträde på arbetsmarknaden och familjeåterförening för dem som beviljats skydd i Sverige. Ansvar för flyktingmottagandet är också högaktuellt i ljuset av de frågetecken som finns kring EU-ländernas staplande samarbete. Några av Delmis kommande rapporter under hösten belyser de här frågorna.

I detta nyhetsbrev kan du även läsa om konsekvenserna av invandring i Norge, enligt en norsk utredning tillsatt i slutet av 2015. Utredningen har bidragit med kunskap och fakta till diskussionen om invandring i Norge och den har även en del lärdomar för Sverige.

Kristof Tamas
Kanslichef Delmi

Nya figurer och statistik

I juni månad kommer nya figurer och ny statistik för 2016 på vår webb, bland annat för internationella migranter i världen, asylsökande i EU/EES-länderna, samt ekonomiskt bistånd till samtliga hushåll i Sverige. På [Migration i siffror](#) publiceras statistik för flera år bakåt och fram till idag inom migrations- och integrationsområdet, i Sverige och internationellt. Håll dig uppdaterad!

Ny rapport: Långsiktiga konsekvenser av hög invandring till Norge

Integration og tillit – langsiktige konsekvenser av den stora invandringen till Norge, är en utredning som beställdes av den norska regeringen i december 2015 efter höstens höga flyktinginvandring.

Utredningen har nu mynnat ut i en rapport som pekar på konsekvenser både för ekonomi och social sammanhållning. Den visar att en stor invandring av människor med låga kvalifikationer kan innebära utmaningar för det norska välfärdssystemet. Rapporten visar även att en ökad kulturell och religiös mångfald kan påverka sammanhållningen och tilliten i samhället.

Grete Brochmann, professor i sociologi vid Oslo Universitet, ledde utredningen och presenterade rapporten den 10 maj på ett Delmi-seminarium. Se seminariet [”Lärdomar från Norge – Invandringens konsekvenser för tillit och ekonomisk utveckling”](#).

Panelgäster för samtalet som följde var statsvetaren Susanne Wallman Lundåsen och nationalekonomen John Hassler, professor i nationalekonomi vid Stockholms universitet.

Ladda ner [Delmis sammanfattande Policy Brief](#) av rapporten (svenska).
[Ladda ner hela rapporten ”Integrasjon og tillit – Langsiktige konsekvenser av høy innvandring”](#)

"Kunskap behövs för att bedriva politik"

FRÅGOR TILL Grete Brochmann som fick regeringens uppdrag att leda den stora norska utredningen *Integration och tillit – långsiktiga konsekvenser av den stora invandringen till Norge*.

Utredningen visar att den stora invandringen av människor med låga kvalifikationer kan innebära utmaningar för det norska välfärdssystemet. Vilka är utmaningarna?

– En central utmaning är att den norska välfärdsmodellen bygger på hög sysselsättning och en någorlunda jämn lönestruktur för att kunna upprätthålla dagens generösa välfärdsförmåner. De välfungerande norska arbetsmarknads- och välfärdsinstitutionerna är ett bra stöd för att integrera flyktingar, men samtidigt utmanas särskilt de förutsättningarna då människor med lägre kvalifikationer invandrar.

Hur då? På vilket sätt utmanas välfärdssystemet?

– Det handlar om att lönenivån för okvalificerade arbeten är relativt hög i Norge, vilket ställer stora krav på att den anställda är produktiv. Det gör det extra krävande att integrera människor med låga kvalifikationer. Därför är risken också högre att de blir bidragsberoende. Detta är en konsekvens av hur den norska välfärdsmodellen är utformad, och det i sig är en utmaning för själva modellen.

Hur har Norge hanterat integrationen och den ökade kulturella mångfalden hittills?

– Utredningen visar på en sammansatt bild. Å ena sidan kan den ökade kulturella och religiösa mångfalden få konsekvenser för sammanhållningen och tilliten i samhället. Å andra sidan tycks den s.k. andra generationens invandrare i hög grad blir insocialiserade i det norska samhället genom skola och civilsamhälle. De hämtar in försprånget hos dem med norskt ursprung inom flera olika samhällsområden och blir mer lika såväl i levnadsvillkor som i viktiga värdefrågor. Att etnisk tillhörighet gradvis blir mindre relevant för levnadssvillkoren betyder att Norge verkar vara på rätt väg.

Och hur ser det ut för första generationens invandrare?

– Där är skillnaderna stora, både i levnadsförhållanden och kulturell tillhörighet. Den stora utmaningen för samhället är alltså den växande ojämlikheten. Särskilt problematiskt är det när kulturskillnader och ekonomisk ojämlikhet samspelar. Den samhälleliga tilliten och

Grete Brochmann är professor i sociologi vid Oslo Universitet.

sammanhållningen utmanas främst om de som ofta står utanför arbetsmarknaden i låginkomstgrupperna också upplevs vara de som är kulturellt och värderingsmässigt mest annorlunda.

Vilka är de största skillnaderna i hur Sverige och Norge har hanterat invandringen?

–En nyckelfråga är begreppet «valfrihet». Den diskursen har varit starkare i Sverige än i Norge från och med 1970-talet, även om Norge länge kopierade den svenska politiken och ideologin. De stora partierna i Norge har också varit något mindre rädda än i Sverige för att ha en tydligt restriktiv invandringspolitik. I Norge har man redan på 1990-talet argumenterat starkare för att behålla kontrollen över tillförseln av nyanlända i syfte att hantera integrationen.

I Sverige pratar man ibland om en «faktaresistens» i frågor om invandring och integration. Är det samma sak i Norge och påverkade det i så fall mottagandet av utredningen?

–Ja, faktaresistens har varit ett problem också i Norge. Rädslan för att fakta ska stigmatisera olika grupper har länge påverkat vad man forskar om och vad man förmedlar offentligt. Men det har ändrat sig under de senaste åren. Det har blivit mer accepterat att man måste ha ett bra faktaunderlag tillgängligt för att kunna hantera till exempel invandring och integration på ett adekvat sätt. När vi lämnade vår utredning i vintras var det också många med invandrarbakgrund som ansåg att detta var viktigt att diskutera. Kunskap behövs för att kunna diskutera och bedriva politik. Den här utredningen är ett bra exempel på det.

Vad kan Sverige lära av Norge?

HALLÅ DÄR Joakim Palme, Delmis ordförande och professor i statskunskap vid Uppsala universitet.

Vad kan Sverige lära av den norska utredningen?

– Att fler måste komma i jobb snabbare, så att de höga kostnaderna på lång sikt balanseras ner. En flyktinginvandrare i Sverige når en sysselsättning på i snitt 60 procent först efter tio år, jämfört med 80 procent hos svenskfödda. Och även utrikesfödda kvinnor måste komma ut i arbetslivet. Där finns stora vinster både för jämställdheten och samhällsekonomin. I ett europeiskt perspektiv avviker inte nivåerna på sysselsättning för flyktingarna, det är snarare de infödda som har anmärkningsvärt höga nivåer på sysselsättning och gör att sysselsättningsgapet är stort.

Hur ska det gå till?

– Den norska utredningen pekar på tre spår som ett välfärdssamhälle behöver satsa på för att stärka integrationen och minska kostnaderna. Det första handlar om att ge invandrare rätt till sjukvård, skola och så vidare. Det andra handlar om marknadsstrategier för att invand-

rare lättare ska få jobb, som att anpassa löner eller ge lönesubventioner. Det tredje handlar om att stärka utbildningsnivån hos invandrarna så att de kan ta sig in på arbetsmarknaden.

Men har inte Sverige gjort detta redan?

– Jo, det görs satsningar på de områdena, men det har kommit många flyktingar på kort tid och de flesta av dem är lågutbildade. För att det ska gå snabbare framåt pekar den norska rapporten på vikten av att göra rejäla insatser på alla tre områdena samtidigt. I Sverige satsar vi i dag en mycket mindre del av BNP på en aktiv arbetsmarknadspolitik än på 90-talet, då lade vi mer pengar på att subventionera utbildningar och anställningar.

Norge har haft en betydligt lägre invandring än Sverige, hur tillämpbar är rapporten på oss?

– Ganska så tillämpbar eftersom våra samhällsmodeller är väldigt lika. Vi satsar mycket på trygghetssystem, har en kommunalt baserad omsorg och en hög ambition vad gäller sjukvård. Vi är rika, attraktiva länder med en åldrande befolkning. Men ja, Sverige har längre erfarenhet av invandring än Norge. Norge valde bort arbetskraftsinvandring på 50- och 60-talen och var senare än Sverige med att ta emot flyktingar.

Behövs en liknande utredning i Sverige?

– Jag tycker att det vore värdefullt med en större svensk utredning kring migrationskonsekvenser för det svenska samhället och för migranterna. Fakta och statistik som sätts i ett sammanhang är en bättre grund för diskussioner och åtgärder än fördomar eller fromma förhoppningar. Enligt Grete Brochmann, som lett den norska utredningen, har den gett upphov till en konstruktiv diskussion i Norge.

Detta är en kortad och redigerad variant av en intervju i Uppsala nya tidning. Den publiceras med samtycke från skribenten Elin Sandow: [Joakim Palme ser behov av migrationsutredning](#)

Joakim Palme ledde seminariet i Rosenbad "Lärdomar från Norge – Invandringens konsekvenser för tillit och ekonomisk utveckling".

Rundabordssamtal: Vägen till arbete för nyanlända

I samband med Delmi-rapporten *Vägen till arbete – utlandsföddas möte med den svenska arbetsmarknaden* anordnade Delmi ett rundabordssamtal den 28 april, med representanter från forskarvärlden, myndigheter, fackförbund, näringsliv och civilsamhälle.

Annika Sundén, ledamot i Delmis styrelse samt analysdirektör på Arbetsförmedlingen, inledde med en översiktlig bild av den svenska arbetsmarknaden och de utmaningar som finns.

– Höga kvalifikations- och utbildningskrav är en av de största utmaningarna för etableringen av nyanlända. Ungefär hälften av dem som idag är inskrivna i Arbetsförmedlingens etableringssystem saknar gymnasial utbildning, säger Annika Sundén.

Förslag för lättare rekrytering

Samtliga representanter från bransch- och arbetsgivarorganisationerna ser att det finns en stor vilja att rekrytera bland gruppen nyanlända, men att flera ”trösklar” försvårar rekryteringen och bör ses över. Några förslag som nämndes för att kunna ändra på detta var:

- lägre språkrav inom yrken där flytande svenska inte är en nödvändighet.
- ett praktiskt test av nyanländas kvalifikationer vid matchning, som en del av valideringsprocessen.
- kortare ”utbildningspaket” för att snabbare få ut nyanlända i bristyrken där kompetenskraven är relativt låga.
- bemanningsföretag som blir mellanhand för Arbetsförmedlingen och arbetsgivaren, något som har införts i Tyskland med goda resultat.

Kulturella skillnader och jämställdhet i etableringssystemet

En annan aspekt som togs upp var att vi måste våga prata om kulturella skillnader och därmed den stora grupp kvinnor i arbetsförålder som inte finns inskrivna hos Arbetsförmedlingen idag. Många av dessa har inte arbetat utanför hemmet i sitt hemland och behöver därför motiveras till att göra det här i Sverige. Här behöver etableringssystemet bli mer jämställt så att kvinnor får mer av arbetsförmedlarnas tid och får ta del av fler insatser, fastslog deltagarna.

Ladda ner Delmi-rapporten [*Vägen till arbete – utlandsföddas möte med den svenska arbetsmarknaden*](#)

DELMi-publikationer PÅ GÅNG

Kunskapsöversikt: *Invandringens historia – från "folkhemmet" till dagens Sverige*, 13 juni

I dagarna presenteras en ny kunskapsöversikt av historikerna Mikael Byström och Pär Frohnert. I samarbete med Svenskt Näringsliv bjuder Delmi in till seminariet "Arbetskraftsinvandringen då och nu – Från folkhemmet till dagens Sverige".

Författarna presenterar studien som därefter kommenteras av Carola Lemne, VD för Svenskt Näringsliv, Veli-Pekka Säikkälä, avtalssekreterare på IF Metall, samt Henrik Ehrenberg, samhällspolitisk chef på Unionen. Samtalet modereras av Henrik Malm Lindberg, docent i ekonomisk historia och utredningssekreterare på Delmi.

Läs mer om kunskapsöversikten och seminariet [här](#)

Rapport: *Den mediala gestaltningen av invandring*, 23 augusti

Den 23 augusti kommer en ny rapport från Delmi som undersöker hur svenska tidningar rapporterar om invandring. Rapporten är skriven av Jesper Strömbäck, professor i journalistik och politisk kommunikation vid Göteborgs universitet. Den analyserar nyhetsartiklar i Aftonbladet, Dagens Nyheter, Expressen och Svenska Dagbladet under perioden 2010–2015.

I samband med att rapporten släpps hålls ett seminarium i Rosenbad. Mer information kommer på delmi.se

Antologi: *Valdeltagande och politisk representation bland utlandsfödda*, 6 september

Ett år innan nästa riksdagsval, den 6 september, släpper Delmi en ny antologi om valdeltagande och politisk representation bland människor som är utlandsfödda eller har utländsk bakgrund. I antologin besvaras bland annat frågor om hur utlandsfödda röstar och om representationsgapet mellan inrikes- och utrikesfödda. Tolv forskare från olika discipliner medverkar i rapporten. Redaktörer är professor Pieter Bevelander och docent Mikael Spång från Malmö högskola.

I samband med att rapporten släpps hålls ett seminarium i Rosenbad. Mer information kommer på delmi.se

HÅLL ÖGONEN PÅ:

Tema: *Fördelningen av ansvaret för flyktningmottagandet*

På FN:s högnivåmöte i New York, i september 2016, antogs den så kallade New York-deklarationen som syftar till att få medlemsländerna att enas bakom en mer human och samordnad strategi i mottagandet av internationella migranter och flyktingar.

Delmi har två pågående rapportprojekt som tar avstamp i frågan om hur den globala fördelningen av ansvaret för människor på flykt ska samordnas.

Rapport: *Fördelningen av ansvaret för syriska flyktingar i Mellanöstern och Nordafrika*

Rapporten "Responsibility Sharing for Refugees in the Middle East and North Africa" undersöker hur fördelningen av ansvaret för flyktningmottagandet ser ut i praktiken i Mellanöstern och Nordafrika – vilka aktörer som är inblandade och vilka policyinstrument som används, samt hur dessa påverkar flyktingars handlingsätt och val. Projektet leds av professor Susan Martin vid Georgetown University och beräknas bli klart under hösten 2017.

Rapport: *En rättvis fördelning: Flyktingar och fördelning av ansvar*

Rapporten "A Fair Share: Refugees and Responsibility-Sharing" studerar statliga och icke-statliga aktörers flyktingmottagande med fokus på vilka modeller för ansvarsfördelning som är tillgängliga, och under vilka förutsättningar de kan förväntas vara effektiva. Projektet utvecklar också en ny metod för att mäta graden av solidaritet i det globala flyktingmottagandet. Projektet leds av professor Alexander Betts vid Oxford University och beräknas bli klart under hösten 2017.

Faktaruta: Fördelning av ansvar för skyddsbehövande

I 1951 års konvention om flyktingars rättsliga ställning sägs redan i inledningen att skyddet av flyktingar kräver internationellt samarbete. I praktiken skiljer det sig dock kraftigt åt i vilken utsträckning olika stater tillämpar solidaritet och ansvarsfördelning vad gäller skyddsbehövande. Följden är att stater med geografisk närhet till ursprungsländerna är de som tar emot flest flyktingar. Till exempel uppbär mer än fyra miljoner av Syriens sammanlagt cirka fem miljoner flyktingar* skydd i endast tre länder – Turkiet, Libanon och Jordanien.

*Data från UNHCR

Tema: Anhöriginvandring

Rapport: *Politiken för anhöriginvandring i nordiska länder*

De senaste årens ökning av skyddsökande migranter i Sverige har aktualiserat frågan om anhöriginvandring, inte minst i den politiska debatten och relaterat till utvecklingen mot en striktare migrationspolitik. Med anhöriginvandring avses invandring där någon form av familjerelation åberopas som skäl för uppehållstillstånd.

Högst aktuellt är därför ett pågående forskningsprojekt som undersöker politiken för anhöriginvandring i Sverige, Danmark och Norge. Varför, hur och med vilka konsekvenser försöker stater reglera invandringen av familjemedlemmar? I fokus för studien står de policyförändringar som ägt rum i dessa länders regelverk under de senaste 15–20 åren. Projektet leds av Karin Borevi, docent i statsvetenskap vid Södertörns högskola. Forskningsrapporten beräknas bli klar under hösten 2017.

[Mer information kommer på delmi.se](http://www.delmi.se)

Internationell konferens: Familjeåterförening i Sverige och Europa

Tillsammans med Europeiska Migrationsnätverket (EMN) i Sverige anordnade Delmi den 12 maj en internationell konferens på temat Family reunification in Sweden and Europe – state of play and lessons for the future. Konferensen ägde rum den 12 maj i Stockholm och samlade över 100 personer, bland dem forskare, praktiker och sakkunniga både från Sverige och internationellt.

Läs om seminariet [här](#)

Gå gärna in på www.delmi.se. Här kan du:

- Ladda ner alla Delmis publikationer
- Se alla våra seminarier i efterhand
- Använda verktyget Migration i siffror, där du snabbt och enkelt hittar relevant statistik

Delmi – Delegationen för migrationsstudier – är en oberoende kommitté under regeringskansliet. Vi har i uppdrag att ta fram och sprida forskning om migration till beslutsfattare och allmänhet. Delmi startade sin verksamhet år 2014.